

A' R A B M A G Y A R.

(Ballada.)

LITERATI-TÓL.

Éj volt, a' vártorony nehéz
 Borúkba ütközött,
 'S szorongva ült a' hű vitéz
 Sötét falak között;
 Szép nőjeért epedve hön
 Föl égre fölsohajt,
 De béke nem repül felé,
 Sem az kit úgy ohajt.

A' szirttetőkön menykövek
 Csattogva zugtak el,
 'S a' tömlőcz vas-rostélyzatán
 Vad szél tekerge fel;
 „Ma nóm' nem hozza meg az éj;
 Ugy dül a' fürgeteg,
 Hogy szinte meglapul belé
 Az ormi rengeteg!

'S im száll egy hirnök, és egy hang
 A' rab magyar felé,
 'S mély borzanat, csudálat és
 Hideg fagy áll belé.
 „Köszöntve légy nemes vitéz;
 Azért vagyok jelen:
 Nincs nőd, — duló törökesoport
 Rablá ez éjjelen“

„Nincs nóm! hazudsz! de szólj, ki vagy?
 Ki elhiteni mersz,
 Ki kinaim között nagyobb
 Kinok közé leversz?
 Nincs nóm? szakadjon ég 's a' föld, —
 De nóm marad 's leszen;
 Megmentem őt vagy hal vagy él
 Még e' zord éjelen.

* * *

Száguld törökesoport
 Nyilröptü méneken;
 Utána vész omol
 A' bús vidékeken.

Nyergén a' martalócz
 Rabolva nőt — rohan,
 Utána férj 's szülött
 Fájdalmas átka van.

'S fölgyul a' bujaság
 Csókja lángtüzével,
 'S a' nőt mint áradat
 Durván borítja el;

Durván; 's midőn könyörg
 Elvész könyörtelen;
 Gyilkoló vas merül
 Keblébe szívtelen.

* * *

Ki az? ki viv amott dühös tusát
 Mintegy hadisten olly félelmesen?
 Ki az? ki küzd, ki vi gyilkos csatát,
 'S győzelmet annyiak fölött veszen?
 Vér csorgadoz le sűrűn kardvasán;
 Véres boszú ingerli őt talán?

Véres boszú! millyent a' bús magyar
 Igaz haragja szór el ellenin:
 És nincs csapás a' hol egy búja tar
 Nem hullna földre szörnyü fegyverin;
 'S mint ég urának gyilkos anyala,
 Boszújának sok tart fölálloza.

'S győzött! Az áldozottak árnyain
 Haragja szét-oszol 's derűre kél.
 De nem segít fájdalmain a' vér,
 'S mint egy borús rém tömlőczébe tér. —
 Majd tudva lón a' hir, 's a' hősi tett
 Jutalma szép szabadság disze lett.

BESZÉLGETÉS

három író közt.

(Folytatás.)

Második. Juliusz caesar azt mondta: inkább
 első egy faluban, mint Rómában második.

Harmadik. Juliusz caesarnak több logicája
 volt mint a' skyta királynak. Nekünk fény kell és

(37)

dicsőség, bármí áron vásároljuk; kiáltozzuk ki mindazok felől, kik azt tőlünk megtagadják, hogy szűkfejük 's tőlök tiszteltetni szégyennek tartanánk. Legyünk rajta, hogy saját pártunk legyen, mellynek minden egyes tagja bennünket tartson a' fő embernek. Inkább kívánunk mi egy kis kör által tiszteltetni, mint egy nagyobbban e' tiszteletet másokkal megosztani, ha megérdemlik is.

Második. Hahaha! mi tiszteljünk másokat! mi tiszteljünk valakit széles magyarországon! Mik ök hozzánk képest? lebecsátkozhatunk e mi annyira, hogy velek egy polczon állóknak láttassunk?

Első. Édes barátim! egy szót szólok, megenyedjete. Ugy tetszik nekem, mintha illy alacsony-ságokhoz folyamodni még sem a' legszebb dolog volna — — —

Harmadik. Mit? ismét gyáváskodol? gyöngelked' vakbuzgó sugallatinak engeded át magad újra? Hogy neked mindenben vezető kell! te még a' pártoskodás' háromszor fölséges eszméjéhez sem tudnál fölemelkedni, ha mi nem vagyunk. Oh! oh! oh! (Félre) Számie! segíts!

Második. Mi az ész emberei vagyunk, elle-neink pedig mind esztelenek, ezt már tudjuk. Eb-ből tiszta logica szerint az következik, hogy e' hazának tönkre kell jutni, ha mi nem fénylünk benne; de ha mi hírnévre szert teszünk, akkor virágozni fog minden; ezt én nektek a' logicából, a' nagy machinából 's ennek mindenféle görög csikorgásu kerekéből világosan megmutattam.

Első. Én csak úgy gondoltam; egyébkint pedig ha a' historiát tekintjük is párduczos Árpád' idejétől kezdve —

Második. Mit a' historia —

Harmadik. Oh az a' csalfa historia, na csak te a' historia után indulj! (Félre) Számie! Számie! segíts!

Első. A' historia azt tanítja, hogy nemzetünkön elejétől fogva isten' ostora gyanánt feküdt a' pártoskodás' szelleme, hogy nemzetünk minden hadból, minden vállalatból dicsőségesen és diadallal tért meg, míg összesített erővel dolgozott; de valahányszor bűnök által az ég' haragját magára vonta, mind annyiszor a' pártoskodás' vészhintő an-

gyalát bocsátá rájuk, 's ekkor mindig veszély és sokszor majd-majd végveszély következett szegény hazánkra. 'S én azt hiszem, mit századoknak tapasztalása bizonyosnak mutatott, azt csakugyan szentnek és bizonyosnak lehet tekintenünk.

Második. Türelmesen engedtem füleimet zagyva beszéded által kellemetlenül érintetni, 's valóban úgy állasz előttem, mint egyike azon botoroknak, ostobáknak, hazugoknak, eszteleneknek, parasztoknak.

Harmadik. És nehézfejüknek, pharisaeusoknak meg herostratusoknak — mind ezt el nem kell felejtetni.

Első. (Székéről nagy haraggal felugrik.) Hah! ezer milliom! vannak e a' hazában olly minden becsületről megfélemedkezett emberek, kik társaik ellen illy kifejezésekkel élnek? Gyalázat! gyalázat! Párduczos Árpádra — —

Harmadik. Hallgass el! hiszen mi használjuk e' kifejezéseket ellenfeleink, a' nem-pártosok, ellen.

Első. Vagy ugy! ez a' dolgot egészen megváltoztatja.

Második. Az előbbire visszatérve, a' historiáról petyegtél ugy e? Én tehát, ki — mint mindnyáján tudjuk — nagy historicus vagyok, lebecsátkozom, sophismáidat, mellyek azonban sophismáknak is ostobák, megezáfolni. — Mi vagy te? ember ugy e? de mi vagy tulajdonkép az emberek közt? te vagy, azaz: egy saját énséggel bíró lény, mi téged annak tesz az emberek közt, a' mi vagy. Mi vagy azonfelül? egy hazának fia; és mi tovább? egy világnak lakosa. De az hogy ember 's így az embertömegnek egy tagja vagy, hogy egy hazának fia, egy világnak lakosa vagy, ezek mind csak későbbi attributumaid, innen eredő kötelességednek csak akkor tartozol eleget tenni, ha tenmagadat mint magán-álló lényt, ha saját énségedet már tökéletesen kielégítetted. Ez világos; mert én nagy logicus vagyok. Azt kértem már most: mi áraszt rád nagyobb dicsőséget, mikép jutsz nagyobb fényre, jólétre, ha t. i. erődöt magadon kívül levő dolgok' emelésére fordítod, vagy saját énségedre? Ha a' nagy tömegben egy

kis pártnak vagy tagja, közelebb állsz tenmagadhoz, 's így mind azon jókat és hasznokat, mellyek létrehozására erőd van, inkább magadnak szerzed meg, mint mással osztanád fel. E' logikai okoskodás postulatuma az volna, hogy minden iparod' főcéljául egyedül többször említett é n s é g e d e t tűzd ki; de minthogy egyes ember ritkán van annyi erővel, ésszel, lelkességgel felruházva, hogy egyedül maga küzdjön ki magának mindent, innen nem csak hasznos, hanem szükséges is, hogy többen társaságba álljunk, kik minden más idegen tekintetet, mellyeket főlebb említettem, mellőzve, egyedül önmagunk' emelésére dolgozzunk viszonyosan; az illyeket pártnak, párt' érdekeinek, pártos czéloknek nevezik. Látod tehát, hogy a' párt ránk nézve szükséges.

Első. (Elragadtatva). Hah, milly fölséges logica! milly föllengő ész és nemes gondolkodás! Engem tökéletesen meghódítottál.

Harmadik. (Félre) Köszönöm neked, Számiel!

Második. Mivel tehát világos dolog, hogy pártnak kell lenni, különben minden tekintetünk oda, főzzük ki logice: milly módokkal lehet pártunkat minél erősebbé tenni, 's azonfelül milly eszközök legsükeresbek a' nem-pártosoknak megbuktatására.

Harmadik. Mindent okosan és fortélylally. Hiába mondják az ugynevezett jó-ézésű emberek, hogy fondorkodni disztelen, cselszövényeskedni gázság; dejszen! ha önemelésünkre munkál, semmi tett nem rut akkor. Mi egymásnak holtig hü czimborái maradunk.

Első. Elválhatlan kenyeres pajtasai.

Második. Fogadjátok e' kezét a' pártszövegségbe!

(Vége következik.)

TAVASZI DALOK.

G Y Ö N G Y Ö S Y - T Ő L .

III.

Tavaszmező felett
 Ollykor ha állotok,
 Egy édes süttogást
 Lágy estén hallotok.

E' helyre lassu neszt
 Ti értitek mi hoz:
 Szellő' beszéde ez
 A' rét' virágihoz.

IV.

Felhő takarja vagy derű
 Hatalmas egedet,
 Isten! te látod egyiránt
 Szerette földedet.

De mégis ha elérkezik
 A' szende kikelet,
 Borút nem türnek szemeid
 A' tiszta ég felett.

V.

Virág tenger terül el
 Alattam nyájasan,
 A' fris légnék körüllem
 Szabad lengése van.

'S e' helytt nekem maradnom
 Olly édes, olly dicső:
 Gyönyör' magas varázsa
 Lelkemben egyre nő.

VI.

Tavas' barátja, égi nap!
 Ha pályád éjre hág,
 Könnyűben önti bánatát
 Utánad a' virág.

'S ah! nem sokáig nézheti
 E' bút lángkebeled:
 Eljősz 's letörli a' könnyűt
 Meleg részvételed.

VII.

A' rét terem virágot,
 Az est hoz langy szelet;
 Szent hála' zálogául
 Neked, szép kikelet!

'S hol csödes éjjeleknél
 A' csalogány eped,
 Oh! engedd énekkemmel
 Tisztelni ünneped'.

LITERATURAI VILÁG.

„Szivhangok“ Tóth Lőrincztől. Budán a m. kir. egyetem betűivel. 12-édrét 206 l. Ára 1 frt. ezüst.

(Vége.)

A Vlik főcím alatt, „Irma,“ hat dal, 's a' hefdik eddéségek alá sorozott 7 apró költemény foglaltatik, szintoly tarka mint külön becűs tartalommal. — Minden költő előtt lebeg egy ideál. Ez vagy csupa szellemi kép, a' teremtő léleknek önkotott műve, a' szívnek 's képzetnek bálványja; vagy földi lény, a' költőiségnek fénykoszorujával dicsőített angyal 's a' főnen érző kebelnek egyetlen választotta. Illy tárgyul, ha a' költő csakugyan bir ideállal: nem lehet máskép irni, mint egész odaadottsággal örömmel vagy bának, kéjnek vagy fájdalomnak, epedésnek, vagy a' boldog birhatás üdvös érzetének, a' szerint, mint ezt a' költő ideáljával viszonya, képzetének szárnyalása, érzelmeinek hangulata 'stb. hozza magával. A' költő szerelme soha se legyen vad, soha se dühöngő; mert éppen ez által vesztené el költőiségét. Neki még az indulatok torladéki közt is szelleminek kell maradnia; csüggedelmiben is bizonyos fűnségnek, fájdalomában is eddéségeknek kell mutatkoznia. 'S ha T. L.-nek Irmához intézett költeményeiben illy odaadottságot, illy mélyérzetűséget keresünk: kiélgtitlenek fogunk maradni. Ó ügyesen festi Irma bájait 's a' viszonyokat, mellyek Irmához csatolák; de érzelmének szavai, jobban udvariasság, legfőlebb is pillanati elragadtatás bélyegét viselik, mint az örökhű szerelem benső alakját. Különösen gyenge dolgozatok az eddéségek, 's inkább egy ujoncz verselőnek gyakorlatai, mint költői művek, ide járulván a' korszerűtlen ankreoni versnem, mellyben iratván, 's néhány igen prozai kifejezés, mint — Nagy békétürve hordok putton, 'stb. Ne menj, jeles leánykám vásárra vinni arczod 'stb. 'stb., mellyek éppen nem bírnak ideálitással.

A' VIIIk főcím Életképeket nyujt, szám szerint kilencz. Hosszas volna, 's szinte hálátlan munka, egyes darabok vizsgálatába ereszkedni, mert azon fogatkozásokat, mellyeket itt ott fölfedezendék, ha illyeneknek megismerné is a' költő, — javítani már nem foghatná. Legczélszerűbbnek tartom ennél fogva itt is csak általánoslag szólni. Az életképek jól sikerült művek; kitűnőleg szép a' Vak leány, a' Lantos és kedvese, mellyek azonban némi elpéldányaul Vörösmarty „Hontalan“a szolgált. A' nemes bűja irányzati fensősége által feledtetni a' kidolgozás darabosságát. A' pata k élete saját nemű, nálunk eddig nem igen divatos költemény, tele reflexiókkal. A' költő éjszakai életbeli valószínűség hiával levén, sokat vesztenek szépségükből. A' vándor és holt mátkora tárgybeli rokonsága, hamar szűkülő gondolat-tárra látszik mutatni.

A' VIIIk fő cím, Népdal, mindössze is négy darabot mutat föl, mellyeknek egyike idegen után van közölve, noha benne semmi olly különös nincs, hogy érdemesnek tarthatnám a' többi eredeti közé sorozásra. — E' népdalok még az ó modorban irattak, melly szerint a' költő bocsátokzik le a' nép közé, nem pedig a' népet emeli föl magához. Az újabb, 's ugy hiszem művészeiből 's czélirányosb modor szerint, a' népdalköltőnek csak közelednie szabad a' néphez, nem pedig vele összelegyedni; magát ennek egyszerűségéhez kell alkalmaznia, de nem egyszerűságra pórisságához is. 'S a' melly költő

illy tapintattal készíti nép számára írott költeményét: kettős hatással lehet nemzetére; a' főbb rendű, talán czikornyához szokott osztállyal a' természeti ponygola-szépseget megkedvelteti, a' nyersebb indulatoknak pedig nem csak táplálékot nem ad további tenyésztetre, hanem a' finomabb érzés fokozatán egy egy lépesóval napontik előbbre viszi. Az illy verseket fölösleges is népdal-címnel bélyegezni; mert ha valóban népdalok, ugy minden esetre magáévá teendi azokat a' nép, mint tett p. o. Csokonaié, Kisfaludy Vörösmartyé 'stb. közül igen sokat, talankem nem népdal cím alatt közöllettek; ha pedig tartalmuk meg nem felel a' nép kívánatának: a' pusztá cím bizonyosan nem fog eszközölni népszerűséget.

A' IX-ik főcím alatt két Emlékkönyv-virág áll; valdói virágok az emlékezet 's barátság kertében.

A' X-ik 's utolsó főcím alatt 5 történeti kép adatik, megannyi bizonyítványa T. L. költői ügyességének az epico-dramái mezőn, hol a' helyzetek festését, 's az erők és indulatok küzdelmeit majdnem káprázatólag éles színekkel tudja ábrázolni. Illy dolgozatokra különös erővel látszik birni T. L. 's ha az e' gyűjteményekben foglaltak szerint következtést vonhatunk: lyrai művekben nagy nemű darabokat nem igen adand, mert, az eddigiekből ítélve, sem elég érzetmélvsége nincs, sem költői képek 's érzetvonalnak előteremtésére nem elég hatalmas.

Róla egyébiránt még a' jelen gyűjteményből elhatározó ítéletet nem hozhatni, mert az ebben foglalt darabok mindenikén látszik nyoma az egészen meg nem tisztult költői iránynak, 's így nem tudhatni, milly erő fejlőd ki még benne, ha egyszer azon korba jut, hol a' szemléletes ember komolyan tekint önnön belsejébe, 's keble kincstárából nem hamarkodó kezekkel szorja ki vagyonát, hanem megválogatottan szedi elő annak legbecsesheit. Nála a' költészet majd minden neméből van; de egy sem tisztán, egy sem önállólag. Lyrája vegyítve van didacticummal, dramaticummal, epicummal, 's viszont ezek amazokkal. E' szempontból tehát csak ismét sajnálkozhatnánk, ha T. L. ur, költői ereje fő irányának kitűnését el nem várva, gyűjteménye kiadásával ez ösvényrül lépni szándékoznék.

B.

Pesti hír. Perlaszka Dominik egy rácz újság kiadója, akad. művész és több hangzás-egyesület tagja f. h. 20ikán nagy hangászati academiát adand, mellynek egyik jövedelemfele a' budapesti vízkárvallottak fölségelésére, másika pedig a' vakok' intézete' építésének előmozdítására fog fordítatni. Részt vesznek ez előadásban a' Budapesten lakó legtöbb f. cz. műkedvelők és hangművészek. — Az előfordulandó darabok: 1. Nagy Cantate, csupán e' czéla szerelve, mellynek textusát írta Weil Fülöp, muzsikáját Winkler A. 2. Zongora-solto 3. Wellington' diadala, vagy a' vittoriai csata, Beethovenen Lajostul, előadva két orchestrum által.

A' hangversenyadó, ki szent czélai mellett vállaltának legkedvezőbb sikerülendését reményli, ezuttal buzgok részvétre bator a' t. cz. művészeket és műkedvelőket felszólitni.

Tegnap előtt, nyárutó 5ikén adák szinpadunkon Munkácsy János „Tündér Ilona“ című 3 szakaszban irt új bohózatot vigjátékát, számos néző előtt, tetszéssel. A' műről, mint színdzsetfi literatúránk ujdón termékkérül, későbbben szölandunk.